

Hr Vladimir Arhipov
Riigikogu

Teie: 11.12.2024 nr 2-3/15-219

Meie: 06.01.2025 nr 1-9/1692-2

Elanikkonnakaitse võimekus ja toetuste tagamine

Lugupeetud Riigikogu liige

Täname Teid Decisive Lancer 2024 õppusega seotud küsimuste ja tähelepanekute eest. Õppuse eesmärk oli harjutada ja testida elanikkonnakaitse erinevaid tegevusi, sealhulgas ulatuslikku evakuatsiooni, varjumist ning kohalike omavalitsuste ja riigiasutuste koostööd kriisiolukorras. Edastame Teile alljärgnevalt vastused Teie poolt esitatud küsimustele.

Riik on Päästeameti kaudu toetanud kohalikke omavalitsusi rahastamisega, et suurendada nende kriisivalmidust ja suutlikkust täita elanikkonnakaitse ülesandeid.

Viimastel aastatel on selleks rakendatud mitmeid projektipõhiseid taotlusvoorusid:

- **2022. aastal** viidi läbi „Kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse suurendamise taotlusvoor“, mille kogumaht oli **2,3 miljonit eurot**. Toetati 77 omavalitsust, rahastades alternatiivside lahenduste (SAT-telefonid), generaatorite ning nende ühenduskohtade soetamist ja rajamist.
- **2023. aastal** suunati **500 000 eurot** saarte kriisivalmiduse parandamisse. Toetati 20 saarelist omavalitsust generaatorite, alternatiivside ja vajaliku infrastruktuuri loomiseks.
- **2023.–2024. aastal** korraldas Päästeamet kohalikele omavalitsustele suunatud kriisikommunikatsiooni koolitused, et toetada nende olulist rolli kriiside ajal – anda elanikele õigeaegselt elu ja tervise kaitsmiseks vajalikke juhiseid. Koolitustel osales 413 kohaliku omavalitsuse töötajat ja võtmeisikut kokku 78 omavalitsusest.
- **2024. aastal** oli eesmärgiks evakuatsioonikohtade ja kerksuskeskuste toimepidevuse suurendamine. **1,2 miljoni euro** suuruse rahastusega toetati 51 omavalitsust mobiilsete generaatorite, välivoodite, spordisaalide põrandakatete, välikäimlate ja muude evakuatsiooniga seotud tarvikute soetamisel.

Lisaks on plaanis avada **2025. aasta märtsis uus taotlusvoor**, mahuga hinnanguliselt **1,0 miljonit eurot**, et toetada kohalike omavalitsuste kriisivalmidust nende olulistest allasutustes, evakuatsioonikohtades ja kerksuskeskustes.

Täiendavalt eelpool nimetatud konkreetsetele rakendatud ja kavandatud meetmetele on Siseministeerium planeerinud aastateks 2025-2027 riigieelarvelist tegevustoetust kohalikele omavalitsustele, kriisivõimekuse suurendamiseks, summas **2,25 miljonit eurot** (sh CER direktiivi rakendamiseks, kriisipetsialistide suutlikkuse suurendamiseks, kriisiõppuste korraldamiseks, koostöö korraldamiseks riigiasutustega kriisideks valmisoleku ja elanikkonnakaitse küsimustes, elutähtsat teenust korraldava asutuse ülesannete täitmiseks ning riskianalüüsi ja hädaolukorra lahendamise plaanide koostamiseks).

Laija riigikaitse investeringute kava kaudu on aastatel 2025–2027 kokku lepitud lisaraha mahus **750 000 eurot aastas**, mis jaotatakse kõigi kohalike omavalitsuste vahel võrdselt. Iga omavalitsus saab selle raames **9493 eurot aastas** kolme aasta vältel. See rahastus on suunatud kriisideks valmistumise ja kriisijuhtimise spetsialistide töö kvaliteedi tõstmisele, aidates tugevdada omavalitsuste valmisolekut ja võimet täita neile pandud ülesandeid kriisiolukordades.

Päästeameti võimekus ulatuslike evakuatsioonikohtade käigus hoidmisel

Päästeameti ülesandeks on ulatusliku evakuatsiooni korraldamine, mis hõlmab elanike ajutist ümberpaigutamist vastavalt Hädaolukorra seaduse §-le 16. Kohaliku omavalitsuse ülesanne on aidata kaasa isikute evakueerimisele ning evakueeritute majutamisele ja toitlustamisele ning määrata koostöös Päästeametiga võimalikud evakuatsioonikohad ning koostada evakuatsioonikohtade kasutusele võtmiseks evakuatsioonikohtade plaan. Sõjalise konflikti korral ei ole tegemist ühekordse ülesandega, vaid jätkuva tegevusega. Sellest tulenevalt jääb evakuatsioonikohtade hoidmine kohalike omavalitsuste ülesandeks, keda toetavad Naiskodukaitse ja teised vabatahtlikud.

Plaan juhuks, kui Päästeameti võimekus on ammendunud

Eesti piiratud ressursside tõttu on äärmiselt oluline suurendada elanikkonna kriisivalmidust ja teadlikkust. Sellistes olukordades, kus Päästeameti ressursid on ammendunud, toimub evakuatsioon elanike iseseisva tegutsemise alusel, järgides riiklikke kommunikatsioonisõnumeid ja juhiseid. Päästeameti ennetustegevuse eesmärk on, et iga inimene suudaks võimalikult hästi kriisiolukordades iseseisvalt toime tulla.

Ulatusliku evakuatsiooni kohtade arv ja toimepidevus

Evakuatsioonikohtade kaardistus on pidev protsess, mis pole veel lõplik. Viimase aasta jooksul on kaardistatud hoonete arv märkimisväärselt kasvanud ja see on üle 2% elanike arvust.

Investeeringud ja evakuatsioonikohtade mahutavus

Evakuatsioonikohtade toimepidevuse suurendamiseks on investeeritud taotlusvooru kaudu **1 172 230 eurot**, kus maksimaalne toetus ühe projekti kohta oli **50 000 eurot**. Evakuatsioonikohtade teenus on eelkõige mõeldud abivajajatele, kellel puudub muu peatumisvõimalus.

Sõjalise konflikti korral vastavad evakuaatsioonikohtade pakutavad teenused miinimumnõuetele, sealhulgas toimepidevuse kriteeriumidele. Vastavalt riiklikule rakenduskavale on aastaks 2034 seatud eesmärgiks luua valmisolek 10% Eesti inimeste evakueerimiseks (sh haavatavad sihtrühmad).

Need meetmed ja planeeritud investeeringud on suunatud kohalike omavalitsuste võimendamisele, et tagada nende suutlikkus kriisiolukordades elanikkonnale vajalikke teenuseid pakkuda. Investeeringute eesmärk on tugevdada omavalitsuste valmidust ja toimepidevust, võimaldades neil paremini täita elanikkonnakaitse ülesandeid ning toetada kogukondi keerulistes olukordades. Sel viisil aitab riik kohalikel omavalitsustel luua tugevama aluse elanikkonna kaitsmiseks ja olla paremini valmis kriisiolukordadeks.

Plaanime jätkata selliste mahukate õppuste korraldamist, kuhu on aktiivselt kaasatud kohalikud omavalitsused, et neil tekiks parem arusaamine oma rollist ning kujuneks vilumus oma elanikkonnakaitsetegevusi rakendada. Kohalike omavalitsuste osalus sellistel õppustel on erakordselt tähtis, sest ainult koostöös suudetakse kriise tulemuslikult lahendada.

Oluline on, et omavalitsused osaleksid õppustel ning teeksid järjepidevalt tööd oma kriisikindluse suurendamiseks. Selline ettevalmistus aitab neil olla valmis keerulisteks olukordadeks ning tõsta elanikkonna turvatunnet ja kaitstust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Marti Magnus
marti.magnus@siseministeerium.ee